

BORBÉLY LÁSZLÓ

Kuncz Aladár szilvesztere

Almomban dohos szagú, megsárgult borítékot forgatok ujjaim között. Egy könyvkiadótól, az Erdélyi Szépmíves Céttől érkezett a meghívó, melyben tudatják, hogy szilveszterkor vacsorára várnak, de hogy hová, azt nem írták meg. Szükszavúan csak annyit közölnek, hogy koraeste gépkocsit küldenek értem. Valaki a bolondját járhatja velem, jut eszembe, ám különös hangra figyelek fel. Olyasféle túlkölés töri meg az éjsötét utca csöndjét, amilyet a régimódi, veterán gépkocsik hallattak.

Muzeális taxi várakozik a ház előtt. A sapkás sofőr halkán köszön, udvariasan meghajol, és kinyitja előttem a hátsó ajtót. Szivarillat csapja meg az orrom.

– Szállj be gyorsan, öcsém, mert máris jégveremben érzem magam! – szól rám Hunyady Sándor hírlapíró. Hitem szerint az egyik rokonlelkem. Elindulunk.

– Talán Sándor bátyámékhöz megyünk? – kérdem.

– Hotelbe szilveszterkor? Isten őrizz! Tele van az ilyenkor mindenféle úri bugrisokkal. A barátom születésnapjára van meghívásunk.

Zavarban vagyok, biztos az időutazás az oka, de sehogy sem értem, miről van szó. Hunyady, mint minden eltávozott lélek, olvas a gondolataimban.

– Mondd csak fiam, te merrefelé tanultál?

Alighogy ezt megkérdezi, már ragad is magával a megélt múlt idő. Magyarországon elsőként a Kölcsey Ferenc Gimnáziumban állítottak emléket Kuncz Aladárnak. Ugyanott, ahol édesapám és én is érettségiztem. Keller Gyula, a gimnázium kiváló történelem–földrajz szakos

tanára, majd húsz esztendőn át szeretett igazgatóhelyettese határozta el, hogy összegyűjti az iskolában még fellelhető anyagokat, adatokat a *Fekete kolostor* című regény szerzőjéről. Azt szerette volna, ha legalább Kuncz Aladár egykori munkahelyén – melyet régen VI. kerületi Főgimnáziumnak hívtak – eleven marad az író emléke. Ezért kezdeményezte, hogy az iskolai lépcsőházban legyen emléktáblája.

Hunyady Sándor szivarral kínál, majd anekdotázni kezd azokról az évekről, amikor Kuncz Aladár 1923 nyarán Budapestről visszatért Kolozsvárra, és „sovány volt, mint a vándormadár, amely hosszú, kínos út után száll vissza igazi fészékébe”, és elvállalta az *Ellenzék* irodalmi mellékletének, illetve a havonta megjelenő Erdélyi Helikonnak a szerkesztését.

– Sokáig nem értettem, miért nem képes kifutni a formáját – töpreng hangosan Hunyady. – Miért menekül olyan másodrendű foglalkozásba, hogy rossz kéziratok stílushibáit javítja, mint szerkesztő? Életének titkos, fájdalmas öt esztendeje tett vele valamit, ami meggátolta a hozzá méltó munkában. Magába zárkózott, alig beszélt azokról az évekről, melyeket 1914 és 1919 között eltöltött Noirmoutier, majd Ile d’Yeu internálótáboraiiban. Az első világháború kitörésekor egy breton faluban nyaralt, és mivel magyar állampolgár volt, egészen a világháború végéig nem engedték hazatérni. Csak a *Fekete kolostor* megjelenése után derült ki, mi mindenben ment keresztül. Láthatott maga körül mindenféle járványt, vérhast, tífuszt, undorító szenvedélyek démonainak megnyilatkozásait. Évekig közösen béreltünk

szobát. Valamelyik éjjel, mielőtt elaludtunk volna, gyöngé kaparászt hallottunk az egyik sarokból. Barátom meggyújtotta a villanyt. Felült az ágyban, és hallottam fojtott hangját: Egér! – És ha az? – kérdeztem vissza. – Félsz az egértől? – A fogság! – jajdult fel. – Megundorodtam tőle.

Közben egyre távolodunk Budapesttől. Mikor kinézek az ablakon, csodálkozva veszem észre, hogy éppen Kolozsvár főterét hagyjuk magunk mögött, Mátyás király lovas szobra körül konflisok állnak, a kocsisok éppen takarót terítenek a lovakra. Ezután Párizs következik: a Gare de l’Estől a Quartier Latinbe visz a taxi, a fényözönben fürdő kávéházak és vendéglők dugig vannak reményteli művészlelkekkel, az egyik sarkon közönségesen kifestett nők várnak kuncsaftjaikra. Hunyady Sándor cinkosan oldalba bök könyökével. A következő kanyarban egészen másik világ fogad: egy tengerparti breton falu piacán fáklyás népünnepség zajlik, fazékjáték, lepényevés s egyéb mutatványok, a fürdővendégek és a helybeliek derűsek. A taxiból még visszaintegetek egy breton parasztlánynak, ám rögvest feltűnik előttük egy szigeten a Noirmoutier. Úgy tudni, hogy *Noirmoutier* Szent Filibert alapítása a középkor legelejéről. Azóta különböző átalakításokon ment át a vár, amelynek francia neve *fekete kolostort* jelent. Oda voltak bezárva Kuncz Aladár és társai.

Ezen az álombeli szilveszter éjszakán azonban a képzelet felülmúl mindent. A kolostor valaha moecosk nagyterme a legelőkelőbb francia hotelek pompájával és fényűzésével vetekszik. A pincérek kiváló italokat és ételeket szolgálnak fel a vendégeknek, akikben egymás után ismerem fel kedves novellistáimat. A ködlovagokat. Együtt vannak mind: Ambrus Zoltán, Krúdy Gyula, Lovik Károly, a Cholnokytestvérek, Csáth Géza, Kosztolányi Dezső és még sokan mások. Az asztalfőn szmokingban pedig maga az ünnepe: Kuncz Aladár.

– Messziről jönnek az urak? – kérdezi.

– A Kölcsey Ferenc Gimnáziumból – felelem, mire ő megölel és leültet maga mellé, hogy alaposan kikérdezzen. A másik oldalán Hunyady Sándor foglal helyet, aki újabb szivarra gyújt, és azt füllenti Krúdy Gyulának, hogy sokkal hamarabb megérkeztünk volna, de útközben feltétlenül meg kellett állni egy kis időre a Montmartre egyik mulatójában, hogy legyen témája a következő tárcához. Mire Krúdy megértően bólint, hiszen ebben a körben mindenki tisztában van vele, miféle előzményei vannak az ihletnek. ♣